

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 324/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SLOVGRAM, nezávislej spoločnosti výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov**, Jakubovo námestie 14, Bratislava, IČO 17 310 598, zastúpenej advokátskou kanceláriou LEGAL CARTEL s. r. o., Na Hrebienku 40, Bratislava, IČO 36 677 175, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Radoslava Kačura, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 9 Ca 21/2020-117 zo 14. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 Ca 21/2020-117 zo 14. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd vydal na návrh sťažovateľky platobný rozkaz č. k. 19 Up 505/2020 zo 14. apríla 2020, ktorým uložil žalovanému zaplatiť istinu vo výške 144,60 eur s úrokom z omeškania, zároveň priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 273,84 eur. Platobný rozkaz sa nepodarilo žalovanému doručiť, okresný súd

preto so súhlasom sťažovateľky vo veci ďalej konal a rozhodol rozsudkom č. k. 9 Ca 21/2020-94 z 8. októbra 2021, ktorým vyhovel žalobe sťažovateľky a priznal jej nárok na náhradu trov konania.

3. Uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 9 Ca 21/2020-102 z 30. novembra 2021 bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania vo výške 239,26 eur. Toto uznesenie sťažovateľka napadla sťažnosťou, ktorá bola napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutá. Okresný súd sa nestotožnil s argumentáciou sťažovateľky o oprávnenosti uplatnenia úkonu právnej služby – predžalobnej výzvy. Poukázal na závery nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 207/2019 z 26. septembra 2019: „*podľa novej právnej úpravy (§ 251 CSP) sa za trovy konania považujú len také výdavky, ktoré vznikli v konaní, t. j. v období od začatia konania do jeho skončenia. Jednotlivé úkony právnej služby musia byť posudzované samostatne so zreteľom na to, či išlo o odôvodnený a účelne vynaložený výdavok, ktorý strane sporu vznikol v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.*“ Tento záver podľa okresného súdu nemožno spochybniť ani poukazom na § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého s účinnosťou od 15. júna 2019 bola medzi úkony právnej služby zahrnutá predžalobná výzva. Vyhláška je právnou normou nižšej právnej sily, ako je § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Týmto ustanovením je konajúci súd primárne viazaný a aj naďalej je potrebné trovy konania posudzovať v zmysle § 251 CSP. Okresný súd poukázal aj na to, že predžalobnú výzvu možno vyhodnotiť ako príslušenstvo pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ide teda o hmotnoprávny nárok, ktorý možno uplatniť priamo v žalobe, je teda nárokom odlišným od trov konania. K námietke o nelogickosti výkladu § 251 CSP okresný súd uviedol, že úkony prevzatia a prípravy právneho zastúpenia a podania žaloby na súde sú kvalitatívne odlišné od predžalobnej výzvy a ich výsledkom je doručenie žaloby súdu a začatie súdneho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Okresný súd zvolil výklad § 251 CSP v spojení s § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky, ktorý je podľa sťažovateľky nelogický a formalistický. Nasledujúci myšlienkový postup okresného súdu, by bolo možné vysloviť, že advokát nemá nárok ani na náhradu za úkon právnej služby prevzatia a prípravy zastúpenia vrátane prvej porady s klientom podľa § 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže v tomto prípade advokát prevzal právne zastúpenie pred začatím konania, sporným by bolo aj vykonanie úkonu v zmysle § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, t. j. písomné podanie na súde alebo inom orgáne alebo protistrane týkajúce sa veci samej – podanie žaloby, ku ktorému rovnako došlo ešte pred začatím konania.

b) Sťažovateľka poukazuje na zmysel a účel predžalobnej výzvy, ktorá môže viesť k zmierlivému vyriešeniu sporu bez iniciovania súdneho konania, čo je premietnuté aj do zásady v čl. 7 ods. 2 CSP. Tento úkon nemožno preto označiť za neúčelný. Poukazuje aj na úmysel zákonodarcu vyjadrený v dôvodovej správe k vyhláške, že cieľom novelizovaného § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky

je „zabezpečiť, aby advokátom bolo umožnené vyúčtovať si ako úkon právnej služby v občianskom konaní aj predžalobnú výzvu, nakoľko kvalifikovanou predžalobnou výzvou možno v konečnom dôsledku odvrátiť súdne konanie a teda má svoj účel, v dôsledku čoho by advokátom mala byť priznávaná odmena za takýto úkon v rámci náhrady trov právneho zastúpenia.“.

c) Sťažovateľka namieta aj porušenie princípu právnej istoty, keďže okresný súd v skutkovo a právne podobných prípadoch priznáva náhradu trov konania odlišným spôsobom, pričom v niektorých prípadoch priznáva náhradu aj za vykonanie úkonu – predžalobnej výzvy (napr. 21 Up 16/2020, 32 Up 1881/2019, 28 Up 1512/2020, 13 Up 405/2020).

d) Zásah do základného práva vlastníť majetok odôvodňuje sťažovateľka legitímnou nádejou na zhmotnenie majetku s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci PINE VALLEY DEVELOPMENTS LTD. a iní proti Írsku z 29. 11. 1991 a rozsudok ESLP vo veci PRESSOS COMPANIA NAVIERA S. A. a iní proti Belgicku z 20. 11. 1995, pričom ide o opakované pochybenia zo strany okresného súdu, čo má za následok len prehlbovanie škody na jej majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv napadnutým uznesením okresného súdu o výške náhrady trov konania, ktorým jej nebola priznaná náhrada za úkon právnej služby – predžalobnú výzvu v zmysle § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky. Podľa jej názoru je výklad okresného súdu formalistický, nelogický a má za následok aj zásah do jej majetkovej sféry.

6. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

7. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 609/2014).

8. Ústavný súd sa k rovnakým námietkam sťažovateľky o porušení jej práv rozhodnutím všeobecného súdu o nepriznaní náhrady za predžalobnú výzvu v iných veciach už opakovane vyjadril (napr. III. ÚS 60/2022, II. ÚS 567/2021, III. ÚS 65/2022), pričom aj v tomto prípade zotrváva na vyslovených záveroch, z ktorých cituje: „Ústavný súd tak hodnotí, že pokiaľ okresný súd neposúdil predžalobnú výzvu ako úkon vykonaný v rámci konania, na základe čoho dospel k záveru, že nemôže byť refundovaná neúspešnou stranou v rámci náhrady trov konania, jeho právne závery majú oporu v zákone (§ 251 CSP) a nepopierajú podstatu, zmysel a účel tohto, v napadnutom konaní aplikovaného, ustanovenia Civilného sporového poriadku. Okresný súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkou

sťažovateľa týkajúcou sa nepriznania trov právneho zastúpenia za predmetný úkon právnej služby vypracovaný pred začatím súdneho konania. Vzhľadom na to, že okresný súd rešpektoval kogentnú právnu normu, nemohol sa dopustiť ústavou zakázanej svojvôle, a tým aj porušenia ústavou zaručených práv, ktoré sťažovateľ označil v ústavnej sťažnosti.“ (porov. II. ÚS 567/2021, ods. 12).

9. Rovnako sa ústavný súd stotožňuje s tézou okresného súdu, že vyhláška je podzákonným právnym predpisom na vykonanie zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a upravuje spôsob určenia a výšku odmeny, náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času advokáta za právne služby poskytované klientom na základe dohody alebo ustanovenia na to oprávneným orgánom. Vyhláška nie je vykonávacím predpisom k Civilnému sporovému poriadku, všeobecný súd preto nemôže byť pri výklade § 251 CSP limitovaný výpočtom a definíciou jednotlivých úkonov právnej služby vo vyhláške. Rovnakou optikou je potrebné nahliadať aj na dôvodovú správu k vyhláške.

10. Ústavný súd súhlasí aj so záverom okresného súdu, že predžalobná výzva môže predstavovať príslušenstvo pohľadávky, teda má hmotnoprávny základ uplatniteľný priamo žalobou. To, že predžalobná výzva je vo vyhláške zaradená medzi úkony právnej služby, má význam jedine z toho pohľadu, že advokátovi patrí za tento úkon odmena od jeho klienta.

11. Okresný súd reagoval aj na sťažovateľkou namietanú nelogickosť výkladu § 251 CSP spočívajúcu v tom, že na rozdiel od predžalobnej výzvy priznal odmenu za úkony prevzatia a prípravy právneho zastúpenia a podania žaloby na súde. Ústavný súd považuje odpoveď okresného súdu, že neskôr spomenuté dva úkony sú samotným predpokladom na začatie súdneho konania za reakciu, ktorá nenesie známky arbitrárnosti, pričom sama sťažovateľka tento záver samostatne nereflektuje, iba opakuje svoju argumentáciu uvedenú v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom.

12. K námietke sťažovateľky o porušení princípu právnej istoty, keď okresný súd rozhoduje v porovnateľných prípadoch odlišným spôsobom a náhradu za predžalobnú výzvu jej priznáva, ústavný súd uvádza, že závery okresného súdu prezentované v napadnutom uznesení zodpovedajú rozhodovacej praxi ústavného súdu a navyše opačné závery okresného súdu neboli predmetom ústavnoprávneho prieskumu.

13. Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. S ohľadom na ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu vyslovených v napadnutom uznesení okresného súdu, ktoré zodpovedajú platnej právnej úprave, ako aj judikatúre ústavného súdu dotýkajúcej sa tejto problematiky, nemožno súhlasiť, že sťažovateľka mohla legitímne očakávať priznanie náhrady v ňou uplatnenej výške. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné uvažovať ani o prípadnom porušení jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1

listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a aj v tejto časti je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

15. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu